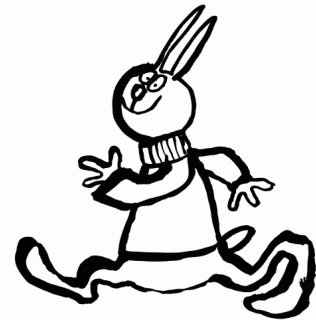

OPPIMISPROSESSIN OHJAAMINEN -opintojakso

Ohjaavan opettajan materiaali

Oppimisprosessin ohjaaminen on opettajankoulutuksen laajin opintojakso (14 op). Se alkaa ammatillisen opettajan työhön ja ammatillisen oppimisen ympäristöihin tutustumisella ja henkilökohtaisten tavoitteiden asettamisella.

Opiskelijoiden lähtökohdat opetus- ja ohjausosaamisensa kehittämiseen ovat erilaiset: toiset ovat toimineet opettajan tehtävissä jo vuosia, toiset tulevat vasta aloittamaan uransa opetustehtävissä. Olennaista onkin, että opettajakorkeakoulun asettamien tavoitteiden ohella opiskelijat asettavat opetus- ja ohjausosaamisensa kehittämiseksi omia tavoitteita. Oppilaitoksen näkökulmasta muussa työelämässä toimivat, aloittelevat opetusharjoittelijat voidaan nähdä voimavarana, jotka tuovat oman tuoreen osuutensa oppilaitoksen työelämä-lähtöisen pedagogiikan kehittämiseen.

Opintojaksolla edistettävät osaamiset ja osaamistavoitteet

Oppimisprosessin ohjaaminen on olennainen osa opettajan työhön liittyvää osaamista. Keskeinen ilmiö opetus- ja ohjaustyön taustalla on **oppiminen**. Laadukas opetus- ja ohjaustyö ja sen kehittäminen perustuvat tietoiseen käsitykseen ja riittävään teoreettiseen tietämykseen oppimisesta, osaamisen rakentumisesta sekä ihmisestä oppijana ja oman osaamisensa rakentajana. Oppimisen ohjaaminen on aina luonteeltaan käytännöllistä toimintaa, tapahtuupa se oppilaitoksessa, työpaikoilla tai virtuaalisesti. Oppimisen lainalaisuuksien tuntemus ja toiminnan teoreettinen hallinta, joka perustuu tietoiseen käsitykseen oppimisesta, on opettajan keskeistä osaamista.

Oppimisen yleisten lainalaisuuksien tuntemuksen lisäksi opettajan on myös ymmärrettävä **ihmisten erilaisuus oppijoina**. Opiskelijoiden kulttuurisen taustan monimuotoistuesssa opettajalta vaaditaan kykyä toimia oppijoiden edellytysten mukaan ja vastata erilaisten oppijoiden oppimistarpeisiin sekä kykyä sopeuttaa ohjaustoiminta resurssien sallimiin puitteisiin.

Nykyisin opettajalta edellytetään taitoa ja tahtoa jatkuvasti kehittää omaa opetustaan ja ohjaustaan moninaisissa oppimisympäristöissä, ja niiden tilannevaatimusten mukaan, joissa kulloinkin toimitaan. Oppimisympäristöjen ja -tilanteiden suunnittelussa, niihin liittyvissä tavoitteiden muotoiluissa ja sisältöjen valinnoissa sekä oppimisen ohjaukseen liittyvissä menetelmällisissä ratkaisuissa ja ohjaamiseen liittyvissä vuorovaikutus-tilanteissa vaaditaan siten tilanneherkkyyttä, luovuutta ja joustavuutta.

Edelliseen perustuen Oppimisprosessin ohjaaminen -opintojaksolla edistetään, kehitetään ja arvioidaan ammattipedagogista osaamista, oppimisprosessin ohjausosaamista, työelämäosaamista, kohtaamisosaamista ja oppijoiden moninaisuuteen liittyvä osaamista. Opintojakson **osaamistavoitteiksi** on asetettu, että opiskelija

- tuntee ammatillista oppimista koskevia teoreettisia ja eettisiä lähtökohtia
- osaa toimia erilaisissa ammatillisen oppimisen opetus- ja ohjaustilanteissa oppimiselle asetettujen tavoitteiden ja opetusta määrittävien asiakirjojen mukaisesti
- osaa analysoida ja perustella omaa oppimisen ohjaamistoimintaansa
- osaa suunnitella ja toteuttaa mielekkäitä, oppijalähtöisiä oppimisprosesseja oppimiselle asetettujen tavoitteiden ja opetusta määrittävien asiakirjojen mukaisesti
- tuntee erilaisia ammatillisen oppimisen ympäristöjä ja osaat toimia niissä pedagogisesti perustellulla tavalla
- ymmärtää arvioinnin tavoitteet ja tehtävät osana oppimisprosessia ja osaa suunnitella ja toteuttaa opiskelijoiden jatkuvaa oppimista tukevaa arviointia
- ymmärtää digitalisaation mahdollisuudet oppimisen ohjaamisessa ja kykenet arvioimaan käyttämiesi ratkaisujen soveltuvuutta
- tunnistaa työelämän muutoksen vaikutukset ammatilliseen koulutukseen ja kehittää niitä huomioivia ammattipedagogisia ratkaisuja
- rakentaa opetustyösssä kestävää tulevaisuutta yhdessä työelämän kanssa
- osaa kohdata oppijat dialogisesti, rakentavasti ja arvostavasti ja soveltaa saavutettavuuden periaatteita opetuksessaan ja ohjauksessaan
- osaa huomioida oppijoiden henkilökohtaiset oppimisen lähtökohdat ja tavoitteet ja tukea heidän toimijuuttaan ja yhdenvertaisuutta monimuotoisissa oppimisympäristöissä.

Opintojakson opiskelutavat

Oppimisprosessin ohjaaminen -opintojaksoon sisältyy opiskelijan näkökulmasta erilaista työskentelyä.

Opiskelijat:

- Työstävät opintojakson oppimistehtäviä itsenäisesti ja oppimispiireissä sekä jakavat niiden tuloksia omassa oppimispiirissään ja opettajakorkeakoulun ohjauspäivillä.
- Osallistuvat ohjauspäiviin ja verkkotyöskentelyyn.
- Perehtyvät opettajuutta, opetusta, ohjausta ja oppimisen arviointia käsittelevään kirjallisuuteen.
- Tutustuvat oppilaitoksen oppimisympäristöihin, opettajan työhön ja opiskelijaryhmiin sekä laativat henkilökohtaiset tavoitteensa opintojaksolle.
- Toimivat voimavarana opetusharjoitteluoppilaitoksen työelämälähtöisen pedagogiikan kehittämisessä ja toteuttamisessa.
- Toteuttavat riittävän laajan ja pedagogisesti perustellun opetuskokonaisuuden, joka sisältää suunnittelu-, toteutus- ja arviointitehtävän.
- Toimivat vertaisohjaajana ja antavat palautetta toiselle opiskelijalle 2–4 kertaa.

Oppimisprosessin ohjaaminen -opintojakson ohjaus ja arviointi

Oppimisprosessin ohjaaminen -opintojakson työskentelyä ohjataan ja arvioidaan sille määritettyjen osaamistavoitteiden ja henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden perusteella. *Ammatillisen opettajakorkeakoulun kouluttaja vastaa arviointipäätöksestä.* Se tehdään kriteeriperusteisesti asteikolla hyväksytty/hylätty. Arviointipäätös perustuu opiskelijan toiminnasta kertyviin havaintoihin (oppimistehtävät, ohjauspäivillä ja verkossa tapahtuva työskentely) sekä ohjaavan opettajan, opiskelijan ja opettajakorkeakoulun kouluttajan käymiin ohjaus- ja arviointikeskusteluihin.

Opettajaopiskelija saa ohjausta ja palautetta omalta, harjoitteluoppilaitoksessa toimivalta **ohjaavalta opettajaltaan**. Oppilaitoksissa työskentelevät ohjaajat ovatkin merkittävässä asemassa erityisesti opetuksen ja ohjauksen suunnittelu-, toteutus- ja arviointitehtävän toteuttamisessa. Ohjausta ja palautetta antavat myös

vertaisohjaajat ja opettajakorkeakoulun kouluttajat. Ohjauksen onnistumisen kannalta olennaista on hyväksyvä, turvallinen ja kannustava ilmapiiri, opiskelijan itsearvioinnin tukeminen ja palautteen antaminen opiskelijan omaa aktiivisuutta, kokemuksia ja itseohjautuvuutta arvostaen.

Opetuskokonaisuuden suunnittelun ja toteutuksen arviointi on avointa ja jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan, ohjaavan opettajan, vertaisohjaajan ja opettajakorkeakoulun kouluttajan välillä. Arvioinnin keskeisenä tehtävänä on tukea opiskelijan opettajaksi kasvua ja ammatillista kehittymistä. Opetustilanteiden yhteyteen tulee varata aikaa oppimiskeskustelua varten, johon tulisi osallistua

- opiskelija
- ohjaava opettaja = opiskelijan ohjaaja oppilaitoksessa
- vertaisohjaaja = toinen ammatillisessa opettajankoulutuksessa oleva opiskelija
- opettajakorkeakoulun kouluttaja = oma opettajankouluttaja

Ohjaava opettaja

Opiskelijoiden, jotka eivät toimi opettajan tehtävissä opintojen aikana, tutustuvat ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöihin ja tekevät opetuskokonaisuuden suunnitteluun ja toteutukseen liittyvät oppimistehtävät jossakin oppilaitoksessa. Opetuskokonaisuuden suunnittelun ja toteutuksen ohjauksesta vastaa siinä oppilaitoksessa työskentelevä ohjaava opettaja. Ohjaava opettaja on opiskelijan lähin yhteistyökumppani oppimisympäristöihin perehdyttämisessä sekä opetuskokonaisuuden suunnittelu- ja toteutustehtävien tekemisessä. Hän tuntee organisaation toimintatavat ja hänen alansa sisällöllinen asiantuntemuksensa ja pedagoginen kokemuksensa ovat opiskelijan käytettävissä. Ohjaussuhde on kollegiaalinen yhteistyösuhde, jossa molemmat oppivat. Työelämässä toimiva opiskelija tuo oppilaitoksen käyttöön ajankohtaista työelämäosaamistaan. Ohjaavan opettajan tuella opiskelija saa mahdollisuuden suunnitella, toteuttaa ja arvioida oppimisen ohjausta ja samalla hän saa myös palautetta kokeneelta kollegalta. Ohjaava opettaja auttaa opiskelijaa jäsentämään ja käsitteellistämään omaa toimintaansa sekä ennen opetustilanteita että niiden jälkeen. Hän rohkaisee opiskelijaa kokeilemaan ja arvioimaan ohjaustyönsä periaatteiden toimivuutta.

Vertaisohjaaja

Opiskelijan vertaisohjaajana toimivat samanaikaisesti ammatillisessa opettajankoulutuksessa olevat opiskelijat, jotka toimivat samassa oppilaitoksessa tai lähialueella taikka opiskelevat samassa ryhmässä tai alueellisessa oppimispiirissä. Opiskelijat tukevat toistensa kehittymistä seuraamalla opetusta, suunnittelemalla ja mahdollisuuksien mukaan toteuttamalla yhdessä opetusta ja osallistumalla palautekeskusteluihin. Vertaisohjaaja seuraa opetusta ja antaa siitä kirjallista palautetta 2–4 kertaa.

Opettajakorkeakoulun kouluttaja

Opettajakorkeakoulun kouluttaja seuraa ja tukee opiskelijan oppimisprosessia, auttaa opiskelijaa syventämään pedagogista ajatteluaan ja löytämään uusia näkökulmia oppimisen ohjaamiseen. Opettajakorkeakoulun kouluttajan ohjaus voi toteutua monella eri tavalla. Kouluttaja käy ohjaus- ja arviointikeskusteluja joko seurattuaan opetusta paikan päällä oppilaitoksessa tai opiskelijan videotallenteiden pohjalta.

Arvioitavat osaamiset ja arviointikriteerit

Oppimistehtävien ja havainnointien avulla arvioidaan alla olevassa lomakkeessa olevien kriteereiden avulla ammattipedagogista osaamista, kohtaamisosaamista ja oppimisprosessien ohjaamisosaamista. Lomakkeessa on myös kuvattu eri osaamisista koskeva hyväksyttävän osaamisen laadullinen taso. Arviointipäätös tehdään asteikolla *hyväksytty / hylätty*.

Iso, iso kiitos ohjauksestasi ja panoksestasi uusien kollegojen osaamisen kehittämiseen!